

«Հաստատված է՝»

**ՀՀ ոստիկանության կրթահամալիրի ակադեմիայի օպերատիվ-
հետախուզական գործունեության և քրեագիտության ամբիոնի
30.08.2019թ-ի նիստում, արձանագրություն թիվ 1
ամբիոնի պետ, ոստիկանության գնդապետ**

Մ.Սեմերջյան

**ՀՀ ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿՐԹԱՀԱՄԱԼԻՐ
ԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ ՆԿԱՐԱԳԻՐ**

ԱՌԱՐԿԱՅԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	Դեպքի վայրի զննություն
ԱՌԱՐԿԱՅԻ ԴԱՍԻՉ	
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Բակլավիրիատ, հեռակա ուսուցում
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Իրավագիտություն
ԱՄԲԻՈՆ	Օպերատիվ-հետախուզական գործունեության և քրեագիտության ամբիոն E-mail: OHGKRIM@mail.ru
ՀԵՂԻՆԱԿ/ՆԵՐ	Բ.Ալեքսանյան, Լ.Սարգսյան E-mail: benik1962@mail.ru, հեռ 091-35-83-13 E-mail: lusine.sardariam@gmail հեռ 095-05-05-43
ՈՒՍ.ՏԱՐԻ/ԿԻՍԱՄՅԱԿ	2-րդ կիսամյակ
ԿՐԹԱԿԱՆ ԱՍՏԻՃԱՆ	բակլավիր

ԿՐԵԴԻՏՆԵՐ	
ԴԱՍԱԺԱՄԵՐԻ ԲԱՇԽՈՒՄ ԵՎ ՍՈՎՈՐՈՂՆԵՐԻ ՀԵՏ ՏԱՐՎՈՂ ԱԽԱՏԱՆՔՆԵՐ	«Դեպքի վայրի զննություն» դասընթացի ընդհանուր ծավալը կազմում է 6 ժամ, որից 4 դասախոսություն, 2 ժամ գործնական աշխատանք: Ինքնուրույն աշխատանքի համար նախատեսված ժամերին սովորողը կատարում է գրականության ընթերցում և մշակում, վերլուծական, հետազոտական աշխատանք, դասախոսի հանձնարարությամբ կարող է գրել ռեֆերատներ և էսսեներ, պատրաստվում է հաջորդ դասին: Լսարանային դասերը կայանում են շաբաթը մեկ անգամ՝ 80 րոպե տևողությամբ: Դասընթացն ավարտվում է ստուգարքով:
ՄՈՒՏՔԱՅԻՆ ՊԱՀԱՆՁՆԵՐ	Դասընթացը կառուցվում է «ՀՀ քրեական դատավարություն», «Կրիմինալիստիկա», դասընթացների իմացության վրա:
ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ	Դեպքի վայրի զննություն դասընթացի շրջանակներում ուսումնասիրվում են դեպքի վայրի զննության կարգը, դեպքի վայրի պահպանությունը, պլանների և սխեմաների կազմումը դեպքի վայրի զննության արդյունքներով, դեպքի վայրի զննությունը դիակի առկայության պայմաններում, դեպքի վայրի զննությունը շինություններում, դեպքի վայրի զննությունը հրազենային վնասվածքների առկայության դեպքում, դեպքի վայրի զննությունը հրկիզումների և հրդեհային անվտանգության կանոնների հանցավոր խախտումների գերծերով, դատական փորձաքննությունների նշանակումը դեպքի վայրի զննության արդյունքներով:

ՆՊԱՏԱԿ ԽՆԴԻՐ/ՆԵՐ	Դասընթացի նպատակն է սովորողներին հաղորդել համապարփակ տեսական գիտելիքներ և ձևավորել գործնական կարողություններ դեպքի վայրի զննության հասկացության, խնդիրների, պրակտիկայում առավել հաճախ հանդիպող իրավիճակներին բնորոշ առանձնահատկությունների, դեպքի վայրի զննության արդյունքներով դատական փորձաքննությունների նշանակման մարտավարությանը: Դասընթացի խնդիրներն են՝ 1. ներկայացնել դեպքի վայրի զննության հասկացությունը և ընդհանուր դասակարգումը, 2. պարզաբանել ՀՀ-ում դեպքի վայրի զննության ընթացքը կարգավորող իրավական հիմքերը, 3. ներկայացնել դեպքի վայրի պահպանության ընդհանուր կանոնները և մասնավոր առանձնահատկությունները, 4. ուսումնասիրել պլանների և սխեմաների կազմման եղանակները դեպքի վայրի զննության արդյունքներով, 5. դիակի առկայության պայմաններում դեպքի վայրի զննության առանձնահատկությունները, 6. շինություններում դեպքի վայրի զննության առանձնահատկությունները, 7. հրազենային վնասվածքների առկայության դեպքում դեպքի վայրի զննության առանձնահատկությունները:
ԿՐԹԱԿԱՆ ԵԼՔԱՅԻՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐ <i>Կարողանա՝</i>	ա) վերլուծել դեպքի վայրի զննության տեսական հիմնախնդիրները, բ) քննարկումներ և բանավեճեր ծավալել հորինվածքային իրավիճակներում հնարավոր լուծումների շուրջ, գ) ապահովել դեպքի վայրի պահպանությունը, դ) տիրապետել պլանների և սխեմաների կազմման տեխնիկային, ե) առանձնացնել այն օբյեկտները, որոնք հետազայում կարող են օգտագործվել դատական փորձաքննություն նշանակելիս, զ) կիրառման ենթակա տեխնիկական միջոցների և նյութերի ճիշտ ընտրություն կատարել, է) կազմել դեպքի վայրի զննության արձանագրությունը:
ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ	
Հիմնական	1. Հայաստանի Հանրապետության քրեական դատավարության օրենսգիրք, 2. «Հետաքննության մարմինների աշխատակիցների կողմից դեպքի վայրը պահպանելու կանոնները սահմանելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 4 հոկտեմբերի 2018 թվականի N 1106-Ն որոշում, 3. Դեպքի վայրի զննության ուղեցույց: ՀՀ ոստիկանության պետի հրաման թիվ 2288 - Ա 29.08.2017 թ., 4. Հայաստանի Հանրապետության քրեական դատավարություն: Ընդհանուր մաս. (3-րդ հրատարակություն, լրացումներով և փոփոխություններով) – Երևանի պետ. Համալս. – Եր.: Երևանի համալս. հրատ., 2004 – 416 էջ, 5. Կրիմինալիստիկա: Բուհական դասագիրք /Լևոն Օհանյան. – 2-րդ հրատ.՝ փոփոխ. և լրաց. – ԵՊՀ հրատ., 2010. 512 էջ, 6. Օհանյան Լևոն. Կրիմինալիստիկա: – Երևանի պետ. Համալս. – Եր.: Տիգրան Մեծ հրատ., 2004 – 504 էջ, 7. Կրիմինալիստիկա: ՈՒս. Ձեռնարկ /Ա.Հ. Բախշինյան, Բ.Զ. Ալեքսանյան, Ս.Ա. Մարգարյան. – Եր.: Հեղինակային հրատ.

	տարակրթություն, 2003. – 228 էջ, 8. Белкин Р.С. Криминалистика: проблемы, тенденции, перспективы. От теории к практике. М.: ЮЛ, 1988., 9. Белкин Р.С. Криминалистика. Краткая энциклопедия. М.: РЭ, 1989.,
Լրացուցիչ	10. Криминалистика: учебник для бакалавров /Ю. В. Францифоров, А.Б. Смушкин, А.А. Рождествина. – 2-е изд., стер. – М.: Издательство <<Омега – Л>>, 2015 – 260 с., 11. Криминалистика: учебник / под общей ред. А.Г. Филиппова. – изд., перераб. и доп. – М.: Высшее образование. 2009. – 835 с., 12. Криминалистика: учебник / под ред. А.Г. Филиппова. – М.: Высшее образование, Юрайт – Издат, 2009, - 441с, 13. Криминалистика: учебник /Т.В. Аверьянова, Р.С. Белкин, Ю.Г. Корухов, Е.Р. Россинская. – 3-е изд., перереб. и доп. – М.: Норма, 2008. – 944с.: ил 14. Криминалистика: Учебник для вузов /Под ред. заслуженного деятеля науки РФ, проф. Р.С. Белкина. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Норма, 2005. – 992с, 15. БАЕВ О.Я.Основы криминалистики: курс лекций, – М.: Экзамен, 2001. – 288с., 16. Ալեքսանյան Մ., Նախնական քննություն. Եր. 2002 – 770 էջ: 17.Ալեքսանյան Մ. Փորձաքննությունը քրեական դատավարությունում /Փորձաքննություն նշանակելը և կատարելը, հետազոտման համար նմուշներ ստանալը/- Եր.: Միվա-Պրեսս, 2009 18.Ա.Բ. Ավագյան, Ա.Գ. Հովսեփյան, Տ.Ռ. Պետրոսյան. <<Ռուս-հայերեն քրեագիտական համառոտ բառարան>>, Եր., <<այր-Քե>>. 1993թ. 19.Шашонова Т.Н. Следы человека на месте преступления, их роль в доказывании (биологический аспект). – М.: МосУ МВД России. Издательство <<Щит –М>>, 2009. – 153с 20. Справочная книга криминалиста /Руководитель авторского коллектива и ответственный редактор –доктор юридических наук, профессор, Заслуженный деятель науки Российской Федерации Н.А.Селиванов.-М.: Издательство НОРМА (Издательская группа НОРМА – ИНФРА - М), 2001 – 727с 21. Н.П. Майлис, Т.Ф. Одиночкина, О.А.Соколова. Трассология: Учебник /Под ред. Н.П. Майлис. – М.: Щит – М, 2011. – 328с 22. Процессуальные акты предварительного расследования. Примерные образцы. Москва. <<Юридическая литература>>. 1991 23. Осмотр места происшествия. Справочник следователя. Москва.: <<Юридическая литература>> 1982

ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐԸ ԵՎ ԿՇԻՌ	Ընթացիկ ստուգում հարց ու պատասխանի միջոցով	
ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՍԱՆԴՂԱԿ	Գնահատման արդյունարար միավոր	Գնահատականը տառանշումով
ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՉԱՓԱՆԻՇՆԵՐ / ՄԵԽԱՆԻԶՄՆԵՐ	Սովորողը դասընթացից կարող է հանդես բերել մինչև 100% (ստուգված) առաջադիմություն: Սովորողների գիտելիքները, ունակությունները և հմտությունները գնահատվում են «Գերազանց», «Լավ», «Բավարար» և «Անբավարար» կամ «Ստուգված» կամ «Զստուգված»: Սովորողների գիտելիքները գնահատվում են հետևյալ չափանիշներով՝	

	ա) «Գերազանց», եթե ունենդիրը խոր և հիմնավոր է յուրացրել ամբողջ ծրագրային նյութը, սպառիչ, հաջորդական, գրագետ ու տրամաբանորեն կառուցված է շարադրում այն, նյութը սերտորեն կապում է ուսուցանողի ծառայության խնդիրների հետ, չի դժվարանում պատասխանել, երբ ձևափոխվում է առաջադրանքը, ազատորեն լուծում է խնդիրներն ու կատարում գործնական առաջադրանքները, ճիշտ է հիմնավորում ընդունած որոշումները, ընդունակ է ինքնուրույն ընդհանրացնել և շարադրել նյութը՝ սխալներ թույլ չտալով: բ) «Լավ», եթե սովորողը հիմնավոր գիտի ծրագրային նյութը, գրագետ է և ըստ էության շարադրում է այն, հարցին պատասխանելիս թույլ չի տալիս էական անճշտություններ, կարողանում է ճիշտ կիրառել տեսական դրույթները, գործնական առաջադրանքները կատարելիս տիրապետում է անհրաժեշտ ունակությունների ու հմտությունների: գ) «Բավարար», եթե սովորողը յուրացրել է միայն հիմնական նյութը, բայց չգիտի դրա առանձին մանրամասները, թույլ է տալիս անճշտություններ, ոչ ճիշտ ձևակերպումներ, խախտում է ուսումնական նյութի շարադրման հաջորդականությունը և դժվարանում է կատարել գործնական առաջադրանքները: դ) «Անբավարար», եթե սովորողը չգիտի ծրագրային նյութի զգալի մասը, թույլ է տալիս էական սխալներ, չի կարողանում կատարել գործնական առաջադրանքներն ու լուծել խնդիրները:
ԱՅԼ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ	
Ներկայություն	Դասապլանի որևէ փոփոխություն նախորոք կտեղեկացվի սովորողին: Սովորողի դասերին ներկայությունը բխում է նրա իսկ շահերից, քանի որ ներկայությունը ենթադրում է ունկընդրում, մասնակցություն քննարկումներին, չհասկացված կամ վատ հասկացված խնդիրների պարզաբանում, ինքնուրույն և գործնական աշխատանքների հանձնում: Սովորողն այս դեպքում հնարավորություն է ունենում լսել ոչ միայն ծրագրային նյութը, այլև մասնակցել քննարկումներին, բանավեճերին, անել ինքնուրույն դատողություններ և հայտնել սեփական տեսակետը:
Գրավոր աշխատանքներին ներկայացվող պահանջներ	Գրավոր աշխատանքների ժամանակ արգելվում է ծածկագրերից օգտվելը: Ծածկագրի հայտնաբերման դեպքում աշխատանքը գնահատվում է զրո միավոր:
Ինքնուրույն և գործնական աշխատանքներ	Ինքնուրույն և գործնական աշխատանքները անհրաժեշտ է կատարել առանց կողմնակի միջամտության և հանձնել դրանք նշված ժամանակահատվածում: Ինքնուրույն աշխատանքում արգելվում է գրագողությունը: Այլոց մտքերը օգտագործելու դեպքում սովորողը պարտավոր է նշել աղբյուրը ըստ ընդունված ակադեմիական ձևաչափի:

ԹԵՄԱՏԻԿ ՏՐՈՎՄԱՆ ՔԱՐՏԵԶ

Դեպքի վայրի զննության կարգը և դեպքի վայրի պահպանության կազմակերպումը: Դեպքի վայրի զննության արդյունքներով պլանների և սխեմաների կազմումը (2 ժամ դասախոսություն)	
Թեմայի հարցերը	Դասավանդման և գնահատման մեթոդաբանություն
1. Դեպքի վայրի զննության հասկացությունը, խնդիրները և տեսակները: Իրականացման հիմնական սկզբունքները: Մասնակիցները: 2. Դեպքի վայրի զննության նախապատրաստությունը կատարված հանցագործության մասին հաղորդում ստանալուց հետո (մինչև դեպքի վայր մեկնելը) և դեպքի վայրում մինչև զննումը սկսելը: Դեպքի վայրի զննության պահպանությունը: 3. Ապացույցների ամրագրման գրաֆիկական ձևի կրիմինալիստիկական հասկացությունը: 4. Պլանների և սխեմաների հասկացությունը և տեսակները, դրանց ներկայացվող պահանջները	Հարցեր 1-4 անցկացվում է դասախոսություն՝ սովորողների ուշադրությունը հրավիրելով խնդրահարույց հարցերի վրա: Հարցեր 1-4 ինքնուրույն աշխատանք՝ իրականացնել ներկայացված հարցերի ուսումնասիրություն առաջարկվող գրականության միջոցով:

Թեմա 2 Դեպքի վայրի զննությունը դիակի առկայության պայմաններում: Դեպքի վայրի զննությունը շինություններում: Դեպքի վայրի զննությունը հրազենային վնասվածքների առկայության դեպքում (2 ժամ դասախոսություն, 2 ժամ գործնական)	
Թեմայի հարցեր	Դասավանդման և գնահատման մեթոդաբանություն
1. Դեպքի վայրում դիագնոստիկական խնդիրներն ու նպատակները: Դիակը և դրա վրա եղած վնասվածքները արձանագրության մեջ նկարագրելը: 2. Խոչնդոտները կոտրելու միջոցով շինություններից, պահեստարաններից, բնակարաններից կատարված հափշտակությունների դեպքի վայրերի զննության առանձնահատկությունները: Հայտնաբերված կոտրանքի հետքերի նշանակությունը և հափշտակության ձևացման հատկանիշների պարզումը 3. Դեպքի վայրում հայտնաբերված հրազենի (գործարանային, ինքնաշեն) և ռազմամթերքի (փամփուշտ, գնդակ, պարկուճ, կոտորակ, խից) զննության առանձնահատկությունները 4. Ձննության առանձնահատկությունները: Կրակոցի հետքերի (հեռու և մոտ տարածություններից կրակված, խոչընդոտի նյութով պայմանավորված) զննության առանձնահատկությունները:	Հարցեր 1-4 դասախոսության ընթացքում բացատրվում են թեմայում ընդգրկված հարցերը: Հարցեր 1-4 ինքնուրույն աշխատանք՝ իրականացնել ներկայացված հարցերի մանրակրկիտ ուսումնասիրություն առաջարկվող գրականության միջոցով: